

Białystok, 15. 04. 2024 r.

Dr hab. Jan Snopko, prof. UwB
Wydział Historii
Uniwersytetu w Białymstoku

**Recenzja dorobku naukowego i głównego osiągnięcia naukowego
dr. Wojciecha Jerzego Muszyńskiego w postępowaniu o nadanie stopnia doktora
habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie historia**

1. Sylwetka naukowa Habilitanta

Doktor Wojciech Jerzy Muszyński jest absolwentem studiów historycznych prowadzonych na Uniwersytecie Warszawskim. W 1998 r. ukończył studia magisterskie w Instytucie Historycznym UW i uzyskał tytuł magistra historii na podstawie pracy magisterskiej pt. „Propaganda Narodowych Sił Zbrojnych i ich zaplecza politycznego w latach 1939-1945” (promotor prof. dr hab. Tomasz Wituch). Praca ukazała się drukiem pt. *W walce o Wielką Polskę. Propaganda zaplecza politycznego Narodowych Sił Zbrojnych w latach 1939-1945* (Biała Podlaska – Warszawa 2000).

Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie historii uzyskał w 2010 r. na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Powstanie i działalność środowiska politycznego Organizacji Polskiej w latach 1934-1944”. Promotorem w przewodzie doktorskim był prof. dr hab. Jan Żaryn, recenzentami zaś prof. dr hab. Jan Wysocki i prof. dr hab. Tadeusz Wolsza. Rozprawa ukazała się drukiem pt. *Duch Młodych. Organizacja Polska i Obóz Narodowo-Radykalny w latach 1934-1944. Od studenckiej rewolty do konspiracji niepodległościowej* (Warszawa 2010).

Wojciech Muszyński jest od 2006 r. pracownikiem naukowym Instytutu Pamięci Narodowej (Oddział IPN w Warszawie). Pracuje na stanowisku głównego specjalisty w Biurze Badań Historycznych (Referat Badań Naukowych). Od roku 2020 blisko współpracuje też z Instytutem Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego J.

Paderewskiego. Dotyczy to zwłaszcza takich inicjatyw biograficznych i encyklopedycznych jak: *Słownik Biograficzny Polskiego Katolicyzmu Społecznego*, *Słownik Biograficzny Polskiego Obozu Narodowego*, *Encyklopedia Ruchu Narodowego*.

W latach 2003-2019 Habilitant pełnił funkcję redaktora naczelnego periodyku „Glaukopis”, a od 2016 r. jest członkiem zespołu redakcyjnego miesięcznika „Biuletynu IPN”.

2. Ocena dorobku naukowego

Głównym obszarem badań Habilitanta jest historia polskiego ruchu narodowego w XX wieku. W tym też zakresie mieści się jego główne osiągnięcie badawcze. Zanim jednak przejdę do jego analizy i oceny, scharakteryzuję całość dorobku naukowego.

Publikacje autorstwa Wojciecha Muszyńskiego dotyczą historii Polski XX wieku i koncentrują się wokół trzech głównych kierunków jego zainteresowań badawczych:

- podziemie niepodległościowe (1939-1956),
- polskie drogi do niepodległości (1914-1919) i życie polityczne II Rzeczypospolitej,
- Polska w latach 1944-1989.

Wśród tych publikacji znajdziemy zarówno obszerne opracowania monograficzne, jak też szczegółowe studia biograficzne, edycje źródeł, prace popularno-naukowe oraz artykuły i recenzje.

Dr Wojciech J. Muszyński do oceny przedstawił następujący dorobek naukowy (po uzyskaniu stopnia doktora):

- 2 monografie naukowe (w tym jedna współautorska),
- 5 prac zbiorowych, których był redaktorem lub współredaktorem,
- 8 rozdziałów w monografiach wieloautorskich,
- 4 artykuły w czasopismach naukowych,
- 6 recenzji,
- 5 wydawnictw monograficzno-albumowych (2 autorskie, 3 współautorskie),
- 2 książki popularno-naukowe,
- kilkanaście haseł biograficznych i rzeczowych w słownikach biograficznych i encyklopediach,
- 13 tekstów źródłowych opracowanych i opublikowanych w czasopiśmie „Glaukopis”,
- 5 tomów edycji źródeł których był redaktorem lub współredaktorem.

Jedną z najważniejszych prac dotyczących podziemia niepodległościowego jest obszerna (599 stron) monografia pt. *Przeciw Pax Sovietica. Narodowe Zjednoczenie Wojskowe i struktury polityczne ruchu narodowego wobec reżimu komunistycznego 1944-1956* (Warszawa 2017). Habilitant jest współautorem tej monografii (razem z dr. Mariuszem Bechtą), swój udział określił na 50%, przeprowadził kwerendę do tego tematu w archiwach zagranicznych i przygotował pięć z ośmiu rozdziałów książki.

Praca została oparta na szerokiej podstawie źródłowej, przechowywanej w osiemnastu placówkach archiwalnych krajowych i zagranicznych (w Ukrainie, Stanach Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii). Najważniejsze okazały się jednak materiały przechowywane w archiwach Instytutu Pamięi Narodowej. Wojciech Muszyński przygotował trzy pierwsze rozdziały („Polityczne i zbrojne struktury podziemia narodowego 1939-1944”, „Rok 1945: nowa okupacja i powstanie Narodowego Zjednoczenia Wojskowego”, „Walka i polityka – nadzieje i rzeczywistość”) oraz dwa ostatnie („Konspiracja narodowa na kresach południowo-wschodnich i na Pomorzu Gdańskim (obszar V Pomorski NZW)”, „Narodowcy przed komunistycznymi sądami”). Monografia prezentuje najnowszy stan badań nad tym tematem, podsumowuje i weryfikuje naszą wiedzę na temat podziemia narodowego w latach 1944-1956.

Wiele miejsca w badaniach Wojciecha Muszyńskiego zajmowała prasa konspiracyjna, tak obozu narodowego jak i Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”. Przykładem tego są artykuły *The Mainly Theoretical Anti-Jewishness* [w:] *Golden Harvest or Hearts of Gold? Studies on the Wartime Fate of Poles and Jews*, (Washington DC 2012) oraz *Charakterystyka prasy konspiracyjnej Obszaru Centralnego WiN w latach 1945-1947 – organy centralne oraz przegląd czasopism terenowych* [w:] *Obszar Centralny Zrzeszenia WiN 1945-1947* (Warszawa 2018). Innym wątkiem zainteresowań badawczych W. Muszyńskiego jest stosunek podziemia narodowego do ruchu komunistycznego w latach 1939-1945 i w okresie powojennym. Efekty swoich badań prezentował on na łamach monografii wieloautorskich i podczas konferencji naukowych.

Wyniki swoich badań nad podziemiem niepodległościowym oraz doświadczenie z tym związane Habilitant wykorzystywał występując jako redaktor (współredaktor) kilku tomów studiów dotyczących działalności struktur podziemia w okresie II wojny światowej oraz skutków amnestii lat 1945 i 1947. Był także współredaktorem kilku tomów źródeł do dziejów podziemia narodowego oraz współredaktorem słownika biograficznego strat ruchu narodowego w latach 1939-1955. Przykładem są tu edycje pt. *Narodowe Siły Zbrojne. Dokumenty 1942-1944*, t. 1, wstęp, wybór i oprac. M.J. Chodkiewicz, W.J. Muszyński, L.

Żebrowski (Lublin-Warszawa 2014) oraz *Narodowe Siły Zbrojne. Dokumenty NSZ-AK 1944-1945*, t. 2, wstęp, wybór i oprac. W.J. Muszyński, R. Sierchuła, L. Żebrowski (Lublin-Warszawa 2015). Wspomniane wyżej tomy zostały przygotowane zgodnie z zasadami edycji tekstów źródłowych z XIX-XX w.

Kolejnym ważnym nurtem zainteresowań badawczych dr. Wojciecha J. Muszyńskiego są polskie drogi do niepodległości (1914-1919) i życie polityczne II Rzeczypospolitej. W ramach tej problematyki, jak przyznaje sam zainteresowany, najczęściej uwagi poświęcił On dziejom polskich formacji zbrojnych w Rosji i ich walkom na frontach I wojny światowej oraz przeciw bolszewikom. Wśród publikacji dotyczących tej tematyki wyróżniają się imponujące wydawnictwa monograficzno-albumowe: *Białe Legiony. Od Legionu Puławskiego do I Korpusu Polskiego* (Warszawa 2018, s. 447) oraz *Białe Legiony przeciwko bolszewikom. Polskie formacje w Rosji 1918-1920* (Warszawa 2019, s. 478). Dla przygotowania tych albumów niezwykle ważną okazała się kolekcja fotografii profesora medycyny Jerzego Świderskiego, obecnie w zasobie Archiwum Akt Nowych.

Białe Legiony merytorycznie nie wnoszą wiele nowego do naszej wiedzy o polskich formacjach wojskowych w Rosji podczas pierwszej wojny światowej, ale w sposób bardzo atrakcyjny przypominają i propagują wiedzę o ludziach, formacjach i wydarzeniach z tym związanych. Na łamach obu albumów znajdziemy mnóstwo ciekawych fotografii (często udostępnianych po raz pierwszy), rycin, map, szkiców, odezwo i innych dokumentów. Możemy niejako „spojrzeć w oczy” bohaterom wydarzeń.

Habilitant słusznie podkreśla, że żołnierze formacji wschodnich nie doczekali się takiego upamiętnienia, jak podkomendni Józefa Piłsudskiego. Nie ma jednak powodu by umniejszać znaczenie i poświęcenie tych ostatnich. Legiony galicyjskie (taką nazwę Autor konsekwentnie stosuje) były nie tylko galicyjskie, bowiem służyło w nich 2/3 poddanych austriackich i 1/3 Polaków-poddanych rosyjskich, a oficjalna i powszechnie przyjęta nazwa formacji to Legiony Polskie. Emocje i publicystyczny temperament Autora biorą niekiedy górę nad wstrzemięźliwością badacza, i widoczne są w niektórych partiach tekstu. Przykładowo kontrowersyjne są konstatacje o „proaustriackiej (sic!) i proniemieckiej polityce obozu piłsudczyków” czy o „filogermanizmie pierwszych lat wojny” (*Białe Legiony 1914-1918*, s. 403). Polityka J. Piłsudskiego nie była proaustriacka czy filogermańska, ale antyrosyjska. Oba albumy o „Białych Legionach” oceniam, mimo pewnych uwag polemicznych, bardzo wysoko, podobnie jak i pozostałe albumy których dr W. Muszyński jest współautorem.

Życia politycznego II Rzeczypospolitej dotyczy szereg artykułów naukowych Habilitanta, w których wnikliwiej analizowany jest stosunek ruchu narodowego do komunizmu (na przykładzie Warszawy), rola narodowców w ruchu związkowym II RP, przybliżane struktury Obozu Narodowo-Radykalnego oraz symbolika ruchu narodowego przed II wojną światową. Wyniki swoich badań dr Muszyński prezentował też na międzynarodowych konferencjach naukowych w Waszyngtonie i Mińsku.

Istotnym kierunkiem zainteresowań naukowych dr. Wojciecha Muszyńskiego są też dzieje Polski w latach 1944-1989, zwłaszcza wybrane aspekty życia społecznego, warunki życia codziennego, działalność opozycji demokratycznej i „drugiego obiegu” wydawniczego w PRL. Wyniki swoich badań publikował m.in. na łamach artykułów w pracach zbiorowych, przykładem może być obszerny, 60-stronicowy tekst pt. *Nurt narodowy opozycji demokratycznej w PRL (1977-1989). Inicjatywy i środowiska w Warszawie [w:] Warszawa niezłomna. Antysystemowe formy opozycji i oporu społecznego w stolicy (1980-1989)*, pod red. B. Noszczaka, Warszawa 2013, s. 75-137). Ważne miejsce w ramach tej problematyki zajmują też edycje źródeł do dziejów Polski po II wojnie światowej. Uwagę zwracają dwa tomy, których Habilitant był współredaktorem (wspólnie z J. Mysiakovską-Muszyńską): *Polska pod reżimem komunistycznym. Sprawozdanie o sytuacji w kraju 1944-1949* (Warszawa 2015) oraz *Polska pod reżimem komunistycznym. Rok 1945 . Anatomia okupacji kraju w raportach cywilnych i wojskowych instytucji Rządu RP na Uchodźstwie* (Warszawa 2023).

Reasumując dr Wojciech Muszyński legitymuje się dużym dorobkiem naukowym, wśród którego wyróżniają się prace dotyczące dziejów ruchu narodowego na ziemiach polskich i jego podziemia zbrojnego. Jest to dorobek różnorodny, jeśli chodzi o rodzaje publikacji. Ważne miejsce zajmuje w nim edycja źródeł, przykłady których wyżej przytaczano. Habilitant nie stroni także od pisania recenzji i prac popularno-naukowych. Godny uwagi jest też Jego udział w konferencjach naukowych, w sumie kilkanaście wystąpień na sympozjach krajowych i zagranicznych.

Należy zauważyć, że dr W. Muszyński dobrze opanował warsztat naukowy historyka. Konstrukcje prac, aparat przypisów, bibliografie, przyjęte zasady edycji tekstów źródłowych spełniają (na ogół) wymogi warsztatowe. Moją uwagę zwróciło natomiast niefortunne włączenie wspomnień do opracowań i artykułów w bibliografii pracy *Przeciwko Pax Sovietica* (s. 536). Wspomnienia są dla historyka źródłem i jako takie powinny znaleźć się w części bibliografii dotyczącej źródeł (źródeł drukowanych). Tak doświadczony badacz powinien też więcej publikować w wysokopunktowanych czasopismach ogólnopolskich i

zagranicznych. Tymczasem większość jego tekstów ukazała się w periodyku „Glaukopis”, którego sam zainteresowany był redaktorem.

Oceniając całościowo dorobek naukowy dr. Wojciecha Muszyńskiego można stwierdzić, że jest on dojrzały, wystarczająco już określony i rozwinięty, znacząco poszerza też naszą wiedzę z zakresu wybranych aspektów historii Polski XX w.

3. Ocena rozprawy habilitacyjnej

Jako główne osiągnięcie naukowe w postępowaniu habilitacyjnym dr. Wojciecha J. Muszyńskiego wskazana została biografia polityczna pt. *Bolesław Piasecki 1915 – 1944. Początki drogi*, Wydawnictwo Instytutu Pamięi Narodowej, Warszawa 2023, s. 680. Recenzentami wydawniczymi byli dr hab. Wojciech Turek, dr hab. Michał Sikorski i dr Kazimierz Krajewski.

Bolesław Piasecki doczekał się już kilku biografii (prób biografii?), chociażby autorstwa Jana Engelgarda czy Antoniego Dudka i Grzegorza Pytla. Jednak kontrowersyjność tej postaci oraz nagromadzenie wokół niej wielu mitów i stereotypów sprawia, że podjęcie bardziej wnikliwych badań związanych z życiem i działalnością B. Piaseckiego jest jak najbardziej uzasadnione. Za uzasadnione można też uznać ramy chronologiczne pracy (1915-1944). Aresztowanie Piaseckiego w listopadzie 1944 r. otwiera zupełnie nowy rozdział w jego życiu, który może być przedmiotem odrębnych badań, co zresztą Habilitant deklaruje w autoreferacie.

Autor zwraca uwagę na mocno utrwaloną przez przeciwników politycznych „czarną legendę” lidera Ruchu Narodowo-Radykalnego i próbuje zweryfikować ten negatywny obraz działalności B. Piaseckiego. Stawia przy tym szereg istotnych pytań: na ile Piasecki inspirował się koncepcjami politycznymi faszystowskich Włoch i narodowosocjalistycznych Niemiec, czy planował porozumienie z Niemcami i utworzenie kolaboracyjnego rządu w okupowanej Polsce, czy faktycznie sabotował scalenie Konfederacji Narodu z Armią Krajową, Jaki był realny wkład jego konspiracji w działalność przeciwko Niemcom i Sowietom?

Monografia została oparta na szerokiej kwerendzie materiałów źródłowych przechowywanych w archiwach krajowych i zagranicznych oraz w zbiorach prywatnych. Wykorzystano także liczne dokumenty publikowane, relacje i wspomnienia, zbiory prasy organizacyjnej (dostępnej on-line) oraz istniejącą literaturę przedmiotu. Można tu wymienić wykorzystane zasoby Archiwum Akt Nowych, Archiwum Instytutu Pamięi Narodowej,

Archiwum Uniwersytetu Warszawskiego, Biblioteki Narodowej, Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Wojskowego Biura Historycznego, z placówek zagranicznych zaś zbiory Instytutu Hoovera, Instytutu Polskiego i Muzeum gen. Sikorskiego i inne.

Praca ma układ chronologiczny i składa się ze wstępu, pięciu części (właściwie rozdziałów), zakończenia, wykazu skrótów, bibliografii i indeksu osób. Tekst zasadniczy uzupełnia aneks zawierający dwanaście ważniejszych dokumentów dotyczących działalności politycznej i konspiracyjnej Piaseckiego oraz 12-stronicowa wkładka z ilustracjami. W kolejnych rozdziałach Autor przybliży dzieciństwo i młodość bohatera biografii, analizuje kolejne etapy jego aktywności politycznej przed wybuchem II wojny światowej i działalność konspiracyjną w latach 1939-1944.

Habilitantowi udało się w pewnym stopniu zweryfikować „czarną legendę” Piaseckiego. Potwierdza on jego nacjonalizm, antysemityzm, antykomunizm i niekiedy terrorystyczne metody działania organizacji z nim związanych, ale odrzuca rasizm czy też plany zamachu stanu i przygotowywanie polskiej „nocy św. Bartłomieja”. Podobnie nie znajdują potwierdzenia w źródłach, zdaniem dr. W. Muszyńskiego, podejrzenia o planowane porozumienie Piaseckiego z Niemcami w celu utworzenia kolaboracyjnego rządu, czy też próby sabotowania procesu scalenia Konfederacji Narodu z Armią Krajową. Nie potwierdziły się też pogłoski o mordowaniu ukrywających się Żydów przez partyzantów z Uderzeniowych Batalionów Kadrowych. Natomiast UBK bezwzględnie zwalczały sowieckie grupy dywersyjno-partyzanckie, wśród których mogli być Żydzi.

Biografia autorstwa dr. W. Muszyńskiego przynosi szereg nowych ustaleń badawczych i poszerza naszą wiedzę o niektórych aspektach życia i działalności B. Piaseckiego. Przykładowo bardzo szczegółowo przedstawione zostały kulisy pertraktacji scaleniowych z AK i konflikt z otoczeniem gen. Stefana „Grota” Roweckiego (zwłaszcza środowisko Biura Informacji i Propagandy generowało szereg intryg politycznych). Novum stanowią też informacje o współpracy Konfederacji Narodu z organizacją „Muszkietery” i „Wachlarzem”, o kontaktach z otoczeniem Józefa Retingera, o zaangażowaniu Piaseckiego w tworzenie konspiracji antysowieckiej jesienią 1944 r., po powrocie z Wileńszczyzny.

Dużo miejsca w omawianej pracy zajmuje działalność partyzancka Uderzeniowych Batalionów Kadrowych na Białostoczczyźnie i Nowogródzczyźnie. Dr w. Muszyński pisze: „Bo też jedną z najjaśniejszych kart wojennej aktywności Piaseckiego był czyn zbrojny – partyzantka” (s. 584). Wysoko ocenia też swego bohatera jako dowódcę. Faktycznie Piasecki szybko się uczył i dorastał do roli dowódcy, chociaż początki były dość kompromitujące (wyprawa sterdyńska). Można jednak polemizować z niektórymi ocenami Autora, który z

reguły broni linii postępowania Piaseckiego. W sporze między Piaseckim i jego ludźmi a komendantem Okręgu AK Białystok ppłk. Władysławem Liniarskim „Mścislawem”, podziela On bez zastrzeżeń argumenty tych pierwszych, nie biorąc pod uwagę racji „gospodarza” terenu. Jest dość oczywistym, że zapatrywania i priorytety grupy warszawskiej młodzieży, bardzo ideowej i zdeterminowanej, były inne niż komendanta białostockiego Okręgu AK, który odpowiadał za tysiące ludzi w strukturach konspiracyjnych, bezpieczeństwo ich rodzin i całej ludności cywilnej. Trudno też zgodzić się z konstatacją dr. Muszyńskiego, że: „Wyspą szczęśliwą okazała się Białostoczczyzna, ppłk Liniarski bowiem „Burzy” nie przeprowadził, zatem jego ludzie pozostali nieznani nowemu okupantowi” (s. 571). Akcja „Burza” na terenie Białostockiego Okręgu AK była przeprowadzona (np. obwody augustowski, grajewski, suwalski i inne), choć nie przybrała tak szerokich rozmiarów jak w okręgu Wileńskim czy Nowogródzkim. Białostoczczyzna nie była żadną „wyspą szczęśliwą”, aresztowania i terror ze strony NKWD, prześladowania członków podziemia i w ogóle polskich patriotów, były tu równie intensywne (a może nawet bardziej) jak i na innych obszarach ziem polskich.

Mam też pewne uwagi do strony warsztatowej pracy (bibliografii). Samo wymienienie archiwów (lista) to za mało. Powinna znaleźć się tam też informacja o wykorzystanych zespołach (zbiorach, kolekcjach) archiwalnych. Jeszcze bardziej enigmatyczna jest w bibliografii informacja o wykorzystanej prasie. Podane są jedynie adresy internetowe bibliotek cyfrowych, co niczego nie mówi. Powinny być natomiast wskazane tytuły (i roczniki) periodyków objętych kwerendą.

Wielkim nieobecnym jest natomiast w tym opracowaniu Bolesław Piasecki jako mąż, ojciec, osoba prywatna. Informacji na ten temat znajdziemy bardzo niewiele. Bardzo skromnie zarysowane życie prywatne bohatera biografii Autor tłumaczy niedostatkiem odpowiednich przekazów źródłowych.

Te drobne uwagi, o charakterze polemicznym lub warsztatowym, nie wpływają oczywiście na ogólną wysoką ocenę pracy. Znacząco wzbogaca ona naszą wiedzę z historii ruchu narodowo-radykalnego na ziemiach polskich i jego podziemia zbrojnego oraz o życiu i działalności tak kontrowersyjnego polityka, jakim był Bolesław Piasecki

Na podkreślenie zasługuje bardzo dobry styl i klarowny tok wykładu. Wyrazy uznania należą się także Wydawnictwu Instytutu Pamięci Narodowej za bardzo staranne opracowanie redakcyjne i korektorskie, które sprawia, że nawet pospolite „literówki” występują sporadycznie.

4. Działalność dydaktyczna, organizacyjna i popularyzująca naukę

W autoreferacie Habilitanta nie znalazłem informacji o działalności dydaktycznej. Był jednakże członkiem zespołu ekspertów MEiN ds. opracowania podstawy programowej przedmiotu Historia i Teraźniejszość (2021). W ramach działalności eksperckiej przygotowywał ekspertyzy naukowe dotyczące sowieckich pomników „wdzięczności” w Warszawie (2014). Przygotował także ekspertyzę na temat symboliki ukraińskich ruchów nacjonalistycznych (2015). Jest członkiem jury Nagrody im. Janusza Kurtyki oraz członkiem Rady Programowej Muzeum Żołnierzy Wyklętych w Warszawie. Przez wiele lat był (i jest obecnie) członkiem Zespołu ds. opiniowania wniosków o nadanie odznaczeń za działalność opozycyjną w PRL (przy Kancelarii Prezydenta RP). Występował jako konsultant merytoryczny przy niektórych projektach artystycznych i medialnych.

Na uwagę zasługuje działalność dr. W. Muszyńskiego w zakresie popularyzacji nauki historycznej. Był on autorem koncepcji merytorycznej i zebrał materiał ikonograficzny do wystawy plenerowej IPN „Białe Legiony. Polskie formacje zbrojne w Rosji w latach 1914-1918”. Wernisaż wystawy miał miejsce w Łazienkach Królewskich 24 X 2018 r.. W latach 2021-2022 wygłosił cykl wykładów w Izbie Pamięci IPN na temat dziejów konspiracji w Warszawie (głównie konspiracji narodowej). Warto wskazać także popularne teksty dotyczące historii Polski w XX w., publikowane na łamach prasy („Rzeczpospolita”, „Nasz Dziennik”, „Gazeta Polska”, „Do Rzeczy Historia”).

5. Konkluzja

W mojej opinii, dorobek naukowy i przede wszystkim główne osiągnięcie naukowe wskazane przez Habilitanta, spełnia warunki konieczne do uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego, zdefiniowane w art. 219 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz. U. z 2021 r., poz. 48, 619 i 1630). Na podkreślenie zasługuje też Jego aktywność w zakresie upowszechniania nauki. Jestem w pełni przekonany, że dr Wojciech Jerzy Muszyński powinna uzyskać stopień doktora habilitowanego w obszarze nauk humanistycznych w dyscyplinie historia.

Rekomenduję zatem dopuszczenie dr. Wojciecha Jerzego Muszyńskiego do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Jan Szupko